

ვლადიმერ ასლამაზიშვილი
ციცქნას თავგადასავალი

პროექტის ხელმძღვანელი: ნინო ზაზარაშვილი

რედაქტორი: ლალი ბაქრაძე

ილუსტრატორი: თიკო გოგიტიძე

სერიის დიზაინერი: დავით ჯანიაშვილი

დამკაბადონებელი: ნინო გურული

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2025
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-901-9

www.diogene.ge

ვლადიმერ ასლამაზიშვილი

ციცქნას თავგადასავალი

სარჩევი

პირველი ნაწილი	7
როგორ გაჩნდა თოჯინა ბიჭი, რომელსაც ლილის თავი ჰქონდა	9
ციცქნას მთვარე ნაზუქი ჰგონია.....	17
მგელთან შებრძოლება, რითაც ციცქნამ ძველი მონადირეები გადარია	21
ციცქნა ქალაქს მიდის	28
ბრძოლა ჭიჭყინებთან.....	38
ომთა ქვეყნის მეფე ცოფებს ჰყრის	49
ბაბუაწვერა ეძებს პატარებს	58
ციცქნა ისეთ რამეს დამართებს, რომ ყურფამფალა მეფე ცრემლად იღვრება	66
ციცქნა ვირთხას გაეცნობა. ქაფი და ქოთანა მძვინვარებენ... ..	75
პროფესორების გასაჭირი.....	92
ციცქნა და კლაპიტონა კონსერვის ქილაში იძინებენ.....	98
სად გაქრა კლაპიტონა?.....	105
ციცქნას ხელახლა დატყვევება ომთა ქვეყნის აღსასრული	112
მეორე ნაწილი	127
ქარიშხალი. მშვიდობით, ბებიკო.....	129
რას არ ნახავ ქვეყანაზე	132
შოკოლადის ქალაქი.....	137
ძალდი ქოქია და სევდიანი უფლისწული.....	149
ორგანიზაცია „გიჟი თავისუფალი“ და „პირდაუბანელები“	154
მოტორა.....	167
რა გადახდათ თხუპნიეთში	172
მინისქვეშა მანქანა „თხუნელა“	181
ბენგზე მიუსწრეს.....	187
ჰოდა, აი, რა მოხდა	198
დედოფალი მზისა.....	205
ჯერ ქოქია გაქრა, მერე – დორე.....	209
ჭანჭიკელა დავალების შესასრულებლად მიდის, მაგრამ.....	215
ფიცხელი ომის მერე ყველაფერი კეთილად მთავრდება.....	220

პირველი ნაწილი

როგორ გავინდა თოჯინა ბიჭი, რომელსაც დილის თავი ჰქონდა

ვფიქრობ, ვფიქრობ და იმ სოფლის სახელი ველარ გამიხსენებია, სადაც მარტოხელა დედაბერი ცხოვრობდა. დედაბერს, რომელსაც ყველა, უბრალოდ, ბებიას ეძახდა, ერთი ნაბლა ძროხა და ბებერი შავი კატა ჰყავდა. გათენდებოდა თუ არა, ნაბლა საძოვარს მიაშურებდა, დედაბერი ბოსტანში ფუსფუსებდა, მთელი ღამე თავებზე ნადირობით მოღლილი შავი კატა კი იწვა სადმე მყუდროზე და თვლემდა.

ერთ დღეს დედაბერმა ბოსტანში თოჯინა იპოვა. თოჯინას თავი პირისფერ ნაჭერში ამოკერილი პალტოს დიდი ღილისა ჰქონდა, ტანი – ჩხირებისა, ჩხირებს მეტი სიმტკიცე და სიმსხო რომ ჰქონოდა, მის გამკეთებელს ძონძები დაეხვია. ეს იყო და ეს. თოჯინა მინაში თავჩარგული ეგდო და ზედ ჭიანჭველები დაფუთფუთებდნენ.

დედაბერი თოჯინას მიწისა და ჭიანჭველებისგან ასუფთავებდა და თან გული დარდით ევსებოდა. დიდი ხნის წი-

ნათ, როცა პატარა გოგონა იყო, თვითონაც ხომ სწორედ ამისთანა თოჯინებით ერთობოდა. დედაბერმა თოჯინა შინ წაიყვანა, ხელსაქმის ბოხჩა გახსნა, იქიდან ფერად-ფერადი ჩითის ნაკუნები ამოყარა და საქმეს შეუდგა. მალე თოჯინას ზღვასავით ლურჯი შარვალი და თეთრი, ცისფერწინ-წკლებიანი ხალათი შეუკერა.

ლილისთავიან თოჯინას შარვალ-ხალათი ძალიან მოუხ-
და, მაგრამ მაინც რალაც აკლდა. დედაბერი დაფიქრდა და
მოიფიქრა კიდეც – თოჯინას ქოჩორი არა ჰქონდა. აი-
ლო შავი აბრეშუმის ძაფი, თოჯინას ლილის თავზე მიაწება
და მაკრატლით ისე მიკრიჭ-მოკრიჭა, რომ კაი ლაზათიანი
ქოჩორი გამოვიდა. მერე იმ ქოჩორზე
ვარდივით წითელი ნაბდის პანან-
კინტელა ქუდი წამოასკუპა.

დედაბერი ისევ ჩაფიქრდა, ვნახოთ, კიდევ რა აკლია ჩემს თოჯინასო.

– უი, ცხვირ-პირი არა აქვს, – ლოყაზე ხელი იტკიცა დედაბერმა. მოძებნა ფანქარი და თოჯინას თვალები, ცხვირი და პირი მიახატა. ასე დაიბადა თოჯინა ბიჭი.

ბავშვებო, მოდით იმ თოჯინა ბიჭს დაგიხატავთ, აბა, დააკვირდით. სწორედ ასეთი გახლდათ თოჯინა ბიჭი. არ ვიცი, თქვენ მოგეწონათ თუ არა, დედაბერს კი ძალიან მოეწონა. უყურა, უყურა და ინატრა, თოჯინას ენა რომ ჰქონდეს, რა ბედნიერი ვიქნებოდით.

ამის თქმა იყო და თოჯინა ბიჭს ფანქრით მოხატული სახე გამოუცოცხლდა, გაიღიმა და თქვა: – ბებიკო, ნახე, ენა მაქვს!

ამის გაგონებაზე დედაბერი სიხარულით ცას ეწია და ახლა სხვა რამე ინატრა:

– ნეტავი ხელ-ფეხიც ისეთი გქონოდა, პატარა ბიჭივით გერბინ-გეხტუნა, გულს გამიხალისებდი. – დედაბერს ეს სიტყვები რიგიანად არ დაემთავრებინა, რომ თოჯინა ბიჭმა მართლა ხელების ქნევა და ხტუნვა დაიწყო.

უსაზღვროდ ბედნიერი დედაბერი ახლა იმაზე დაფიქრდა, თოჯინა ბიჭისთვის რა დაერქმია. იფიქრა, იფიქრა და, რადგან თოჯინა ერთი ციცქნა იყო, ციცქნა უწოდა.

ციცქნა ბიჭმა ხტუნვა-სირბილი იცოდა და შინ რა გააჩერებდა. მალე ეზოში გაჩნდა. იქ რაც პირველად დაინახა, დედაბრის შავი კატა იყო. გაოცებული ციცქნა კატას

ათვალისწინებდა. არანაკლებ გაკვირვებული გახლდათ შავი კატა, ამისთანა თოჯინა არსად ენახა.

– მიაუ, საოცარია! – დაიკნავლა მან.

– შენ ვინა ხარ? – ჰკითხა ციცქნამ.

– მიაუ!

– მიაუ, რატომ გაქვს დიდი ულვაშები? – ციცქნამ კატას ულვაშში ხელი წაატანა, მაგრამ შავმა კატამ თავი შორს დაიჭირა, უკმაყოფილოდ დაიჩხავლა და ეზოში მდგარ თუთის ხეზე შეხტა.

ციცქნა ეზოში ხეტიალს მოჰყვა. მას ხომ არაფერი ენახა! ამიტომ ცხვირს ყველგან ჰყოფდა, ყველაფერი აინტერესებდა. ჭაში რომ ჩაიხედა და სარკესავით კამკამა წყალში თავისი თავი დაინახა, ეგონა, დაბლიდან ჩემი ტოლი ბიჭი მიყურებსო. გაუხარდა და დაუძახა:

– შენ ეი, რას აკეთებ მანდ?

ჭაში ჩამძვრალმა ბიჭმა იმწამსვე გაიმეორა მისი სიტყვები:

– შენ ეი, რას აკეთებ მანდ?

– არაფერს. შენა? – ისევ ჩაეკითხა ციცქნა.

– არაფერს. შენა? – გაიმეორა ჭამ.

– ამოდი, ერთად ვითამაშოთ, – შესთავაზა ციცქნამ.

– ამოდი, ერთად ვითამაშოთ! – იყო პასუხი. მოკლედ, ციცქნას რაც არ უნდა ეთქვა, ჭაში ჩამძვრალი პირწმინდად იმეორებდა.

ციცქნას ეგონა, ბიჭი მასხრად მიგდებსო და გაუბრაზდა:

– შენისთანა სულელი მეორე არ მეგულება ქვეყანაზე.

ეს სიტყვებიც, რა თქმა უნდა, ჭაში ჩამძვრალმა უშეცდომოდ გაიმეორა, რამაც ციცქნა მთლად გადარია.

ეს ამბავი არ გამოჰპარვია თუთის ხეზე ასულ შავ კატას, უსმენდა ციცქნას, ხედავდა, როგორ ჯავრობდა ის და უღვაშებში ბოროტად ეცინებოდა. მას უკვე სძაგდა ღილისთავიანი ბიჭი, იცოდა, სანამ ის იმ ეზო-ყურეში იტანტალებდა, მშვიდად ვერ იქნებოდა. ვინ დადგებოდა იმის თავდებად, რომ ერთ დღეს მძინარეს მაკრატლით უღვაშებს არ შეაკრეჭდა ან წალდით ძირში არ მიასხებდა ფაფუკ კუდს.

„ეს ბიჭი თავიდან უნდა მოვიცილო“, – გაიფიქრა შავმა კატამ და ისე დაიკნავლა, რომ ციცქნას გაეგო. – მიაუ, რას უყურებ, ჩადი ჭაში და მაგრად მიტყიპე.

ციცქნასაც ეს უნდოდა, ჭაში მაშინვე თავდაყირა გადაეშვა. ბუყ, ბუყ, – აბუყბუყდა წყალი. ციცქნა ფსკერისკენ ქვასავით წავიდა. ალბათ, იქ იპოვიდა სამუდამო ბინას, ერთ მწვანე გომბეშოს რომ არ ეშველა. გომბეშომ ციცქნა მალლა ამოიყვანა, კედლიდან გამოშვერილ ხავსმოდებულ ქვაზე შესვა, თვითონ კი წყალში ჩაიმალა.

მთლად განუწული ციცქნა აქეთ-იქით იცქირებოდა, იმ ბიჭს ეძებდა, მალლიდან რომ მოჩანდა, მაგრამ ირგვლივ ჭის ნესტიანი კედლებისა და მოკამკამე წყლის მეტი არაფერი იყო.

– ნეტავი, ვინ გადამარჩინა? – იკითხა ხმამაღლა.

მწვანე გომბეშომ წყლიდან თავი ამოყო.

– ჩეყემს გაყარდაყა ვიყის შეყედლოყო შეყენიყი შეყეყელაყა! – რაც ჩვენებურად ნიშნავს: ჩემს გარდა ვის შეედლო შენი შევლაო.

– ვინა ხარ? – ჰკითხა გაკვირვებულმა ციცქნამ.

– გოყომბეყეშოყო!

– გომბეშო, ერთი მითხარი, წელან ვინ მპასუხოვდა ჭიდან?

– შეყენს ხმაყას ჭაყა იყიმეყეყოყორეყებდაყა! – შენს ხმას ჭა იმეორებდაო.

ციცქნამ თავზე ხელი შემოიკრა და გაიცინა:

– აი, შე ჩერჩეტო ჩემო თავო, როგორ შევცდი.

– ყიყი, ყიყი, – მხიარულად აყიყინდა გომბეშოც და ჭა ისეთი მჭექარე ხმებით გაივსო, თითქოს მთელი ბაყაყეთი იქ შეიყარაო. სიცილით გული რომ იჯერეს, ციცქნამ გომბეშოს უთხრა: სანამ დედაბერი მომძებნიდეს, წყალში ცურვა მასწავლე, ვინ იცის, სად გამომადგესო. გულკეთილი გახლდათ გომბეშო და ციცქნას საქვეყნოდ განთქმული ბაყაყური ასწავლა.

გვიანი საღამო იყო, დედაბერმა ციცქნა რომ მოიკითხა. შავმა კატამ იცოდა ციცქნას ასავალ-დასავალი, მაგრამ ხმა არ ამოუღია. ეგონა, ღილისთავიანი ბიჭი, წელან ულვაშებში რომ მწვდა, ჭაში დაიხრჩოო და გულში ზეიმობდა.

დედაბერმა მთელი ეზო მოჩხრიკა. სწორედ მაშინ, როცა ჭასთან იდგა და ფიქრობდა, სად იქნება ჩემი შვილობილიო, ჭიდან ციცქნას ხმა შემოესმა:

– ბებია, ეჭეეეე!

– აი, სად ყოფილა, – სიხარულით შესძახა მოხუცმა და ჭაში ვედრო სწრაფად ჩაუშვა. ციცქნა და გომბეშო შიგ ჩახტნენ და მალე ზევით აქანდნენ.

– გმაყადლოყობოთუ! – მწვანე გომბეშომ მადლობა გადაუხადა დედაბერს და კომბოსტოს კვლებში გაუჩინარდა.

იმ საღამოს დედაბერმა ბუხარში დიდი ცეცხლი დაანთო. მთლად სველი, გალუმპული ციცქნა ცეცხლის ალზე მანამდე ატრიალა, სანამ კარგად არ გამოაშრო, თან ჭკუას არიგებდა:

– გახსოვდეს, სადაც შენი საქმე არ არის, ცხვირს ნუ წაჰყოფ, თორემ თავს დაილუპავ. ერთი მითხარი, რა გინდოდა ჭაში?

ციცქნა დაჰპირდა, ჭაში სულაც არ ჩავიხედავ, ყოველთვის ჭკვიანი და გამგონე ბიჭი ვიქნებო, მაგრამ როგორც ყველა ბავშვს სჩვევია, ისიც დიდი ცნობისმოყვარე გახლდათ და იმ ღამეს კინალამ ისევ ცნობისმოყვარეობის მსხვერპლი გახდა.

სიძქნას მთვარე ნაზუქი ჰგონია...

ციცქნა თვალეზდაჭყეტილი იწვა ფანჯარასთან და თუთის ტოტებში შემოპარულ ვეებერთელა, კომშივით ყვითელ მთვარეს შესცქეროდა.

– ნეტავი, როგორია მთვარე, ცივია თუ ცხელი? – ფიქრობდა ის.

ამ დროს ღამის სიჩუმეში სახლის სახურავიდან ასეთი სიმღერა მოისმა:

ღამეა, რა ღამეა,
ცაზე ბადრი მთვარეა,
ბადრი მთვარე კი არა,
ნაზუქია ყვითელი,
გემრიელი, რბილი,
შაქარივით ტკბილი.
ვინც მისწვდება მთვარეს,
შეჭამს, გაიხარებს.
მიაუ, მიაუ, მიიიი.

სიმღერა მიწყდა. ციცქნამ, რა თქმა უნდა, კარგად მოისმინა, რომ მთვარე არც ცივია, არც ცხელი, ის არის ტკბილი, გემრიელი ნაზუქი. ციცქნას უცებ პირს ნერწყვი მოადგა. ასე ეგონა, პირში იმ ნაზუქის ერთი ლუკმა ედო, ახლა თუთის ტოტებში რომ გაჩხირულიყო. მას რომ სცოდნოდა, ამ სიმღერას ვინ კნაოდა, იქნებ ნაზუქი-მთვარის გემოს გასინჯვაზე ხელი აეღო. მაგრამ ისე ძალიან უნდოდა, ცოტა მაინც მოეკბინა ნაზუქი, რომ აღარ დაუხანებია და ფანჯრიდან პირდაპირ ეზოში გადახტა, თუთის ხესთან მიიღრმინა და ზედ აძვრა. მერე იმ ტოტზე გაცოცდა, სადაც მთვარე ქათქათებდა, მაგრამ აი, საოცრება! ტოტებში გაჩხირულმა „ნაზუქმა“ შეუმჩნევლად სახლის სახურავზე გადაინაცვლა და ახლა იქიდან შემოსცინა. ციცქნას სახურავზე გადასვლა არ გასჭირვებია, რადგან ტოტი ზედ იყო გართხმული.

ციცქნა სახლის სახურავზე გადახტა და მთვარეს შეხედა. მის გაოცებას საზღვარი არ ჰქონდა. ეეე, ნაზუქი ცაში ისე მაღლა წასულიყო, რომ ათასი კიბე უნდა გადაგება იქ ასასვლელად.

იხტიბარწამხდარი თოჯინა ბიჭი დიდხანს უყურებდა კომპივით ყვითელ მთვარეს. ვერ გაეგო, თუთის ტოტს როგორ მოსწყდა, მერე სახლის სახურავზე როგორ გადაგორდა, ან უცებ ცაში როგორ აიჭრა „ნაზუქი“, ან ვინ მღეროდა ისე ტკბილად სახლის სახურავზე, როცა იქ კრამიტებისა და შავად ასვეტილი საკვამურის მეტი არაფერი იყო?

ციცქნა დაბლა ჩაცოცებას აპირებდა, რომ სწორედ საკვამურის ახლოს ორმა ნაკვერჩხალმა გაიელვა და მიიმალა.

ციცქნას ისევ აეშალა ცნობისმოყვარეობის საღერღელი და მაშინვე საკვამურთან მიირბინა, გარშემო შემოუარა, მაგრამ ვერაფერი იპოვა. ცოტა მაღლა რომ აეხედა, კარგად დაინახავდა საკვამურზე წამოსკუპებულ მიაუს, რომელსაც თვალები ნაკვერჩხლებივით უელავდა და თავზე ბოროტად დასცქეროდა. ციცქნამ ერთხელ კიდევ შემოუარა საკვამურს და იმედგაცრუებული უკან გამობრუნდა. ორიოდ ნაბიჯიც არ გადაედგა, რომ უცებ ვილაც ბრაზიანი ჩხავილით დაეცა თავზე.

ციცქნამ არ იცოდა, რა იყო შიში. შავი კატა თავზე რომ დაახტა და ბრჭყალები ჩაასო, ერთ წუთსაც არ დაბნეულა, მუშტები პირდაპირ ცხვირ-პირში დასცხო.

– მე შენ ისეთ დღეში ჩაგაგდებ, ბებიაშენმაც ვერ გიცნოს! – ჩხაოდა მიაუ და ბოროტად ხითხითებდა. შავი კატა, ალბათ, აასრულებდა კიდევ მუქარას, თოჯინა ბიჭს მისი უღვაშები რომ არ მოეხელთებინა, ხელები მაგრად არ ჩაევლო და არ მოექაჩა.

შავ კატას თავისი უღვაშები ქვეყანას ერჩივნა, მსხვერპლს თათები უშვა და ციცქნამაც თავს უშველა.

ციცქნა მიხვდა, რომ მთვარე ნაზუქი არ ყოფილა და მიაუმ ეს ყველაფერი მის გარეთ გამოსატყუებლად მოიგონა.

მეორე დღეს ადრე გაელვიძა. გაახსენდა წუხანდელი ბრძოლა, გაახსენდა, მაგრამ ვერ გაეგო, რა უნდოდა მისგან შავ კატას, რატომ უპირებდა შეჭმას. ციცქნა მიაუს ეძებდა, ის კი, თითქოს მიწამ ჩაყლაპაო, არსად ჩანდა.

შავი კატის ძებნაში ციცქნა კრაზანას გადაეყარა.

– ეს რაღა ჩიტია? – გაიფიქრა და ხელი წაატანა. გაჯავრებულმა კრაზანამ ხელში ნესტარი გაუყარა და მწარედ ინანა, ნესტარი ველარ ამოაძრო, ზედ შეატოვა და ისე გაფრინდა.

ციცქნას ძალიან მოეწონა კრაზანის ნესტარი.

– თუ მიაუ კიდევ დააპირებს ჩემს შეჭმას, მწარედ ვანანებ, – თქვა მუქარით და ნესტარი ქუდის ნაკეცში შეინახა. მერე ნახავთ, ამ პატარა ნესტარმა რა დიდი სამსახური გაუწია ღილისთავიან ბიჭუნას.